

ОСОБЛИВОСТІ УЧАСТІ УКРАЇНИ У ВІДЕНСЬКІЙ КОНВЕНЦІЇ ПРО ПРАВО МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ 1969 РОКУ

***Вишневецький Ю.,**
здобувач кафедри міжнародного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

1. Укладення Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. (далі за текстом – «Віденська конвенція» або «Конвенція») стало наслідком багаторічної кодифікаційної роботи Комісії міжнародного права Організації Об'єднаних Націй. Проект статей Комісії щодо права міжнародних договорів було представлено на розгляд у рамках багатосторонньої конференції під егідою ООН, що відбулася в 1968-1969 роках у Відні.

За результатами роботи конференції 23 травня 1969 р. була підписана Віденська конвенція про право міжнародних договорів, що набрала чинності 27 січня 1980 р.

2. Першими учасниками Віденської конвенції стали 45 країн. Пізніше до Конвенції приєдналися ще 72 країни, а ще 8 країн стали учасниками внаслідок правонаступництва. Загалом станом на 19 травня 2009 р. учасниками Віденської конвенції є 125 країн.

3. Україна стала учасницею Віденської конвенції про право міжнародних договорів 1969 р. ще в складі СРСР. Спочатку була прийнята Постанова Ради Міністрів Української РСР «Про схвалення та представлення на розгляд Президії Верховної Ради Української РСР пропозиції про приєднання Української РСР до Віденської конвенції про право міжнародних договорів» від 26 березня 1986 р. № 102.

На підставі зазначеної Постанови було прийнято фактично тотожний за змістом Указ Президії Верховної Ради Української РСР «Про приєднання Української Радянської Соціалістичної Республіки до Віденської конвенції про право міжнародних договорів» від 14 квітня 1986 р. № 2077-XI.

4. Офіційне підписання Віденської конвенції про право міжнародних договорів від імені України відбулося 29 квітня 1986 р.

5. Згідно зі статтею 83 Конвенції («Приєднання») документ про приєднання України до Віденської конвенції про право міжнародних договорів було здано на зберігання Генеральному секретареві Організації Об'єднаних Націй 14 травня 1986 р.

6. Відповідно до пункту 2 статті 84 Конвенції («Набрання чинності»)¹⁵ Віденська конвенція про право міжнародних договорів набрала чинності для України 13 червня 1986 р. (для СРСР – 29 травня 1986 р.).

7. Указ Президії Верховної Ради Української РСР «Про приєднання Української Радянської Соціалістичної Республіки до Віденської конвенції про право міжнародних договорів» № 2077-ХІ від 14 квітня 1986 р. містить три застереження і одну заяву до Конвенції.

8. Перше застереження полягає в тому, що Україна не вважає себе зв'язаною положеннями статті 66 Віденської конвенції і заявляє про необхідність згоди усіх сторін, що беруть участь у спорі між Договірними Сторонами про застосування чи тлумачення статей 53 або 64 на вирішення Міжнародного Суду ООН, або будь-якого спору про застосування чи тлумачення будь-якої іншої статті частини V Конвенції на розгляд погоджувальної комісії, до складу якої мають бути включені мирові посередники, що призначаються учасниками спору за їх спільною згодою.

Іншими словами, Україна *виключила* для себе дію статті 66 Конвенції («Процедура судового розгляду, арбітражу і примирення») в частині можливості одностороннього звернення будь-якої Договірної Сторони до Міжнародного Суду ООН про вирішення будь-якого спору щодо застосування чи тлумачення статей 53 або 64.

Так само Україна *заперечила* проти одностороннього звернення будь-якої Договірної Сторони до погоджувальної комісії про вирішення будь-якого спору про застосування чи тлумачення будь-якої іншої статті частини V Конвенції («Надійність, припинення і зупинення дії договорів»).

9. Друге застереження України до Віденської конвенції про право міжнародних договорів полягає в тому, що Україна вважає для себе необов'язковими положення пункту 3 статті 20 і пункту «b» статті 45 Віденської конвенції, оскільки вони суперечать міжнародній практиці, що склалася.

У контексті пункту 3 статті 20 Конвенції («Прийняття застережень і заперечення проти них») це означає, що Україна *виключає* щодо себе можливість прийняття будь-яких застережень з

---

¹⁵ Пункт 2 статті 84 Конвенції: Конвенція набирає чинності на тридцятий день після здачі на зберігання нею своєї ратифікаційної грамоти або документа про приєднання.

боку компетентного органу певної міжнародної організації до договору, який є установчим актом цієї міжнародної організації.

10. Зміст третього застереження України – до пункту «b» статті 45 Віденської конвенції («Втрата права посиляться на підставу недійсності або припинення договору, виходу з нього або зупинення його дії») – полягає у тому, що Україна *заперечує* проти заборони свого права посиляться на підставу недійсності або припинення договору, виходу з нього або зупинення його дії на основі статей 46 – 50 або статей 60 і 62, навіть після того, як стало відомо про факти, що Україна з огляду на її поведінку повинна вважатись такою, що мовчазно погодилась з тим, що договір, залежно від випадку, є дійсним, зберігає чинність або й далі діє.

11. Зміст заяви України до Віденської конвенції про право міжнародних договорів полягає у тому, що Україна *зберігає* за собою право вживати будь-які заходи по охороні своїх інтересів у разі недодержання іншими державами положень Віденської конвенції.

У подальшому зазначена норма була імплементована у Законі України «Про міжнародні договори України» від 29 червня 2004 р. № 1906-IV, зокрема у частині другій статті 15 («Дотримання міжнародних договорів України») і статті 18 («Заходи, що вживаються у разі порушення міжнародного договору України іншими його сторонами») цього Закону.